

РЕЦЕНЗІЯ

на дисертацію

Сухецької Крістини Вікторівни

«Антисипативне управління розвитком аграрних підприємств»

подану на здобуття ступеня доктора філософії

зі спеціальності 073 Менеджмент, галузі знань 07 Управління та адміністрування

1. Актуальність роботи. Зважаючи на сучасні економічні, політичні та екологічні виклики, які постають перед аграрною галуззю країни, актуальність теми «Антисипативне управління розвитком аграрних підприємств» є достатньо високою. Адже розвиток аграрного сектору України відіграє ключову роль у забезпеченні національної та глобальної продовольчої безпеки. Проте, військові дії на території України, нестабільність політичної, економічної ситуації, зміни клімату, глобалізаційні процеси та ринкові коливання створюють значні ризики для аграрних підприємств.

Антисипативне управління, що ґрунтується на передбаченні та запобіганні можливим загрозам, стає важливим інструментом для підвищення стійкості та конкурентоспроможності аграрних підприємств. В умовах постійних змін у зовнішньому середовищі, здатність швидко адаптуватися до нових викликів є вирішальною для виживання та розвитку підприємств. Тому розробка та впровадження антисипативного управління сприятиме не лише підвищенню ефективності аграрних підприємств, але й стійкому розвитку сільських територій, збереженню природних ресурсів та покращенню якості життя населення.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота виконана авторкою на кафедрі менеджменту Уманського національного університету садівництва протягом 2021-2024 рр., що була складовою тематики досліджень кафедри на тему: «Концептуальні засади та

механізми сталого розвитку України» (номер державної реєстрації 0121U112522).

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Авторкою проведено глибокий аналіз інформаційних джерел наукової літератури відповідно до напрямку дослідження, обґрунтовано мету та окреслено основні завдання щодо вивчення та вдосконалення антисипативного управління в аграрних підприємствах.

У першому розділі дисертації проведено глибокий аналіз наукової літератури та інформаційних джерел, що стосуються проблематики антисипативного управління. Авторка обґрунтовує актуальність теми та визначає основні поняття, пов'язані з антисипативним управлінням, його роллю в забезпеченні стійкого розвитку підприємств. Значна увага приділена аналізу наукових підходів до управління ризиками, прогнозування та адаптації аграрних підприємств до змін у ринковому середовищі. Це дозволяє глибше зрозуміти теоретичні основи антисипативного управління та визначити ключові аспекти для подальшого дослідження.

У другому розділі К.В. Сухецька окреслює методичні підходи до вивчення процесів антисипативного управління на рівні аграрних підприємств. На основі проведених досліджень розроблено модель процесу прийняття рішень та розраховано кореляційна матриця аграрних підприємств. Особлива увага приділяється аналізу та оцінці зовнішніх та внутрішніх ризиків, а також механізмам їх мінімізації.

У третьому розділі авторка пропонує практичні рекомендації щодо впровадження антисипативного управління в аграрних підприємствах, зокрема впровадження інструментів штучного інтелекту та розроблена дорожня карта антисипативного управління. Також сформульовано низку управлінських рішень, що базуються на результатах досліджень, які мають сприяти підвищенню конкурентоспроможності та адаптивності підприємств в умовах постійних змін. У розділі також наведені рекомендації для менеджменту підприємств щодо впровадження антисипативного управління на практиці,

зокрема через використання сучасних інформаційних технологій і систем підтримки управлінських рішень.

Сформульовані здобувачкою висновки є достовірними та ключовими для надання практичних рекомендацій аграрним підприємствам.

4. Наукова новизна одержаних результатів полягає у комплексному висвітленні поняття «антисипативне управління», проблематики застосування антисипативного управління та його важливості для стабільного функціонування аграрних підприємств. Разом з тим, авторкою було розроблено концепцію антисипативного управління, яка складається з алгоритму системи управління, механізму виявлення слабких сигналів кризи та комплексу заходів, що реалізує антисипативна команда з метою забезпечення безперервності та стійкості діяльності аграрних підприємств на основі раннього попередження та адаптивного реагування на потенційні загрози та ризики.

5. Практичне значення дисертаційної роботи. Практичне значення результатів дослідження полягає в обґрунтуванні доцільності поглибленого вивчення значення антисипативного управління для поліпшення конкурентоспроможності аграрних підприємств на ринку. На цій основі сформовано напрямки розвитку антисипативного управління аграрних підприємств: комплекс заходів для виявлення слабких сигналів кризи, розроблено дорожню карту антисипативного управління та запропоновано рекомендації щодо застосування цифрових технологій в процесі антисипативного управління аграрними підприємствами.

Результати дисертаційної роботи були впроваджені в «ТОВ «Дукра Агро» Черкаської області (довідка про впровадження № 101 від 24.06.2024) та регіональній програмі розвитку сільського господарства Уманської районної державної адміністрації Черкаської області (довідка про впровадження № 896/01-101-09 від 26.06.2024). Також окремі теоретичні положення кваліфікаційної роботи було використано у навчальному процесі Уманського національного університету садівництва при викладанні дисциплін: «Аграрний

менеджмент», «Антикризовий менеджмент» та «Ризик-менеджмент» (довідка про впровадження № 534/01-10 від 24.06.2024).

6. Повнота викладу результатів досліджень в опублікованих працях та особистий внесок здобувача до наукових публікацій, опублікованих зі співавторами. Основні положення дисертації опубліковано у 18 наукових працях, з яких п'ять статей у фахових виданнях України (1 з яких індексується у наукометричній базі Скопус), та 13 праць у матеріалах Міжнародних та Всеукраїнських наукових конференцій.

7. Характеристика структури дисертації, її мови та стилю викладення.

Дисертаційна робота характеризується логічною послідовністю та упорядкованістю між структурними частинами, точністю та лаконічністю висловлювань; висновки чітко сформульовані, аргументовані та переконливі. Мова дисертації характеризується смисловою завершеністю, цілісністю та зв'язаністю. У цілому мовне стилістичне оформлення тексту дисертаційної роботи та якість ілюстрацій відповідають вимогами до дисертаційних робіт на здобуття ступеня доктора філософії.

Дисертаційна робота є самостійним та завершеним науковим дослідженням, результати якого мають важливе практичне значення для підвищення ефективності управління аграрними підприємствами.

Роботу виконано на належному теоретичному та методичному рівні, що підтверджують аргументовані фактичним матеріалом висновки.

Дисертаційна робота Сушецької Крістини Вікторівни на тему: «Антисипативне управління розвитком аграрних підприємств», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент оформлена відповідно до вимог ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання» та Вимог до оформлення дисертації, затвердженими наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 (зі змінами).

8. Структура та обсяг дисертації:

Матеріал дисертаційної роботи викладено на 207 сторінках, з яких – 140 сторінок основного тексту і містить 35 таблиць та 52 рисунків. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Список використаних джерел включає 137 найменувань. Усі положення дисертації викладено в логічній послідовності.

9. Зауваження щодо дисертації:

Роботу виконано на професійному рівні, але разом з тим вона має деякі недоліки:

1. У другому розділі здійснено аналіз різних показників у різні часові інтервали. Для отримання цілісної картини та покращення методичного підходу з метою забезпечення більшої узгодженості аналізу даних варто було б обрати єдиний часовий інтервал.

2. В роботі наведено відомості про загальну кількість підприємств, що мають антисипативні команди. Вважаємо, що було б доцільно провести аналіз саме аграрних підприємств для точнішої оцінки їх специфічних потреб та особливостей.

3. В третьому розділі наведено приклад типової дорожньої карти антисипативного управління. Вважаємо, що було б доцільніше розробити окремі дорожні карти антисипативного управління для кожного типу аграрних підприємств.

4. Пункт 1.3 дисертаційного дослідження «Методичні підходи до оцінки настання ризиків в діяльності суб'єктів аграрного бізнесу» не достатньо розкритий у другому і третьому розділі дослідження, що впливає на логіку і структуру дисертаційної роботи.

Вказані зауваження та дискусійні питання не впливають на зміст положень та обґрунтованість, висновки та рекомендації виробництву, які здобувач виносить на захист.

10. Загальний висновок. Дисертаційна робота Сухецької Крістіни Вікторівни «Антисипативне управління розвитком аграрних підприємств», яка

подана до захисту у спеціалізовану вчену раду на здобуття ступеня доктора філософії містить нові науково обґрунтовані результати, які вирішують конкретне наукове завдання щодо вдосконалення механізмів управління аграрними підприємствами в умовах нестабільного економічного середовища, що має вагоме значення для галузі знань Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент.

За своєю актуальністю, науково-теоретичним та практичним значенням, обґрунтованістю основних положень і результатів, науковою новизною робота відповідає вимогам «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затверджених Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (із змінами) та вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом МОН України № 40 від 12 січня 2017 року (із змінами), а її авторка – Сухецька Крістіна Вікторівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 Управління та адміністрування за спеціальністю 073 Менеджмент.

Рецензент

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту

Уманського національного

університету садівництва

Оксана ЗАГОРОДНЮК